

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فارسی

دوم دبستان

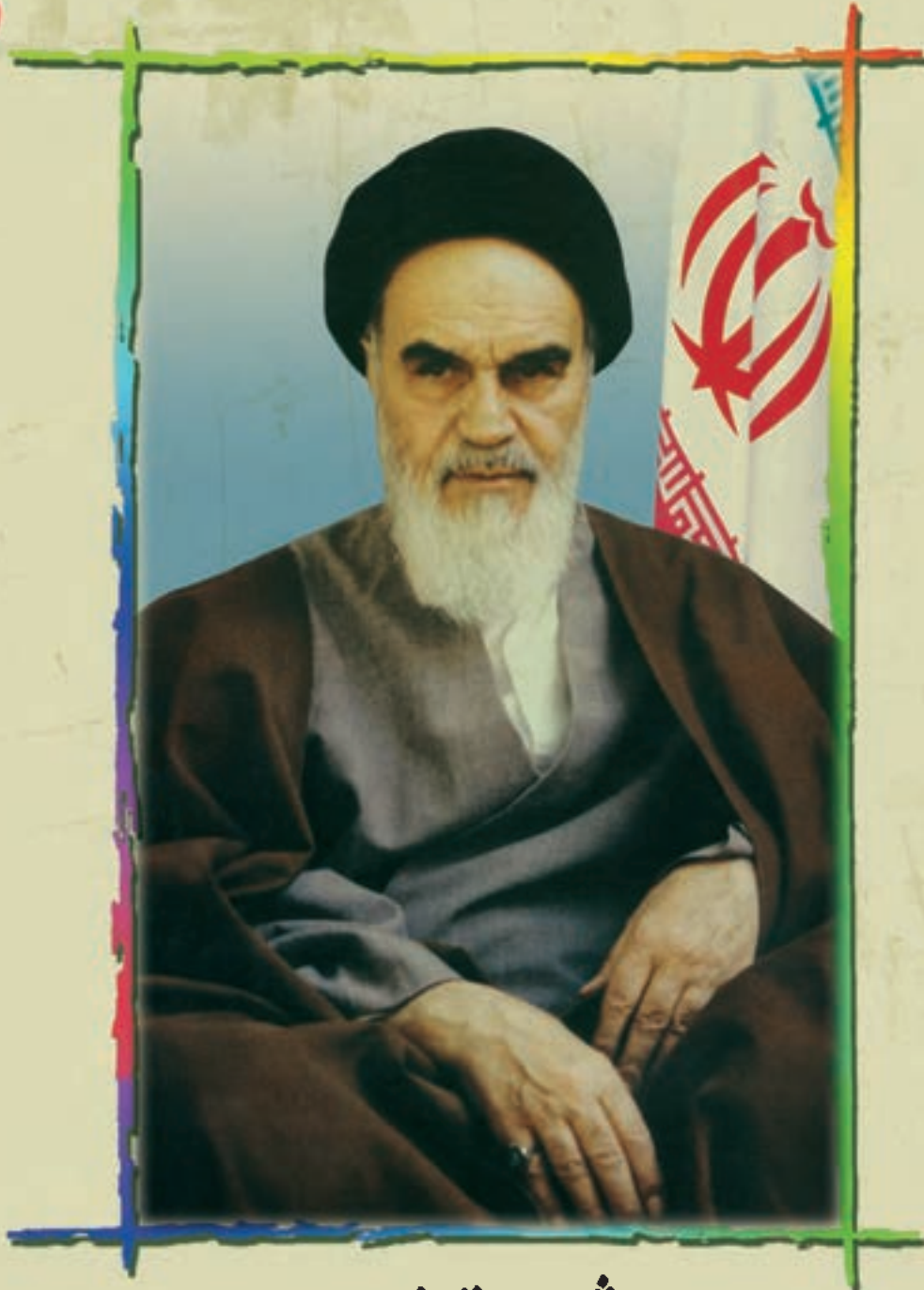

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	فارسی دوم دبستان - ۵
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	زهرا ارجمند رشید آباد، فریدون اکبری شیلذره، بریچهر جبلی آده، حسن ذوالفقاری، محمدرضا سنگری، اسدالله شعبانی، عبدالرحمان صفارپور، فاطمه صغری علیزاده، غلامرضا عمرانی، گلزار فرهادی، حسین قاسم پور مقدم و سلیم نیساری (اعضای گروه تألیف)
مدیریت آماده‌سازی هنری :	اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی :	لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - سید علی موسوی (نگارنده طراحی و طراح جلد) - الهام ارکیا، بهاره جابری، میثم یزدا، صبا صفا، فاطمه حق‌نژاد، مهدیه صفایی‌نیا، نمین صبور، آریتا آرتا، لیسابرجسته، مهناز خسروپناه، حمیدرضا بیدقی، سمانه‌دهقانی‌پور، محمدحسین تهرانی، علی خدایی، محمدعلی سپهرافغان، حافظ میرآفتابی، علی موسوی‌خلخال، سید علی موسوی، مانا نبوی‌فرهمنده، سیاوش ذوالفقاریان، شیوا ضیایی، امیر نساجی و مریم صاحب‌الداری (تصویرگران) - کامران انصاری (طراح خط رایانه‌ای) - سید علی موسوی، مهناز خسروپناه (صفحه‌آرا) - فاطمه باقری مهر، زهرا رشیدی مقدم، سیف‌الله بیگ محمد دلپوند، فاطمه پزشکی، حمید ثابت‌کلاچاهی، راحله زادفتح‌اله (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان :	تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
ناشر :	شرکت افست : تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی ابعلی، بلاک ۸، تلفن : ۷۷۳۳۹۰۹۳ دورنگار : ۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی : ۱۱۱۵۵-۴۹۷۹
چاپخانه :	شرکت افست «سهامی عام»
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ هفتم ۱۳۹۷
	برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir یا www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکنیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

امید من به شما دبستانی ماست.

امام خمینی (ره)

فهرست

ستایش .....

فصل اول نهادها

- ۴ ..... درس اول: کتابخانه‌ی کلاس ما
- ۹ ..... ♦ یار مهربان (بخوان و حفظ کن)
- ۱۰ ..... درس دوم: مسجد محله‌ی ما
- ۱۳ ..... ♦ چغندر پُربرکت (بخوان و بیندیش)

فصل دوم بهداشت

- ۱۶ ..... درس سوم: خرس کوچولو
- ۲۱ ..... ♦ راه سلامتی (حکایت)
- ۲۲ ..... ♦ ستاره (بخوان و حفظ کن)
- ۲۳ ..... درس چهارم: مدرسه‌ی خرگوش‌ها
- ۲۸ ..... ♦ تمیز باش و عزیز باش (بخوان و بیندیش)

فصل سوم اخلاق فردی و اجتماعی

- ۳۲ ..... درس پنجم: چوپان درستکار
- ۳۵ ..... ♦ احوالپرسی (بخوان و حفظ کن)
- ۳۶ ..... درس ششم: کوشا و نوشا
- ۴۱ ..... ♦ خوش اخلاقی (حکایت)
- ۴۲ ..... درس هفتم: دوستان ما
- ۴۶ ..... ♦ مورچه اشک ریزان، چرا اشک ریزان؟ (بخوان و بیندیش)

فصل چهارم راه زندگی

- ۵۰ ..... درس هشتم: از همه مهربان تر
- ۵۴ ..... ♦ مثل یک رنگین کمان (بخوان و حفظ کن)
- ۵۵ ..... ♦ همکاری (حکایت)
- ۵۶ ..... درس نهم: زیارت
- ۶۰ ..... ♦ کی بود؟ کی بود؟ (بخوان و بیندیش)

فصل پنجم هنر و ادب

- ۶۴ ..... درس دهم: هنرمند
- ۶۸ ..... ♦ من هنرمندم (بخوان و حفظ کن)
- ۶۹ ..... ♦ کودک زیرک (حکایت)
- ۷۰ ..... درس یازدهم: درس آزاد
- ۷۲ ..... درس دوازدهم: فردوسی
- ۷۶ ..... ♦ یک کلاغ، چهل کلاغ (بخوان و بیندیش)

فصل ششم ایران من

- ۷۹ ..... درس سیزدهم: ایران زیبا
- ۸۵ ..... ♦ ای خانه‌ی ما (بخوان و حفظ کن).
- ۸۶ ..... درس چهاردهم: پرچم.
- ۹۱ ..... ♦ با پرستوهای شاد (بخوان و حفظ کن).
- ۹۲ ..... درس پانزدهم: نوروز.
- ۹۹ ..... ♦ عمونوروز (بخوان و بیندیش).

فصل هفتم طبیعت

- ۱۰۲ ..... درس شانزدهم: پروازِ قَطره.
- ۱۰۶ ..... ♦ شیر و موش (حکایت).
- ۱۰۷ ..... درس هفدهم: مثلِ دانشمندان.
- ۱۱۰ ..... ♦ درخت کاری (بخوان و حفظ کن).
- ۱۱۱ ..... ♦ بلبل و مورچه (نمایش).
- ۱۱۲ ..... ♦ روباه و خروس (بخوان و بیندیش).
- ۱۱۴ ..... نیایش

سخنی با آموزگاران گرامی

خدا را سپاس می‌گوییم که به ما توفیق داد تا طراحی، تدوین و تولید کتاب‌های فارسی و نگارش فارسی و دیگر کارافزارهای آموزشی برنامه‌ی فارسی را براساس تازه‌ترین اهداف و سیاست‌های آموزشی به انجام برسانیم. امیدواریم آموزش زبان فارسی موجب بهبود و رشد کیفی آموزش و پرورش شود و همّت بلند شما همکاران تلاشگر، افق‌های تازه‌ای را فراروی نسل آینده بگشاید.

برای اجرای بهتر آموزش و تدریس مطلوب این کتاب، نظر شما را به نکات زیر جلب می‌کنیم:

۱. در برنامه‌ی آموزش زبان فارسی، به مهارت‌های چهارگانه‌ی زبانی و قدرت تفکر و اندیشیدن، به یک میزان توجه شده است. براین اساس، محتوای درس فارسی در قالب دو کتاب فارسی و کتاب نگارش تهیه و تدوین شده است؛ بنابراین تدریس و یاددهی هر دو کتاب دارای اهمیت است.

۲. برای تقویت خطّ تحریری، تمرین‌های رونویسی در کتاب کار پیش‌بینی شده است؛ بنابراین، دادن مشق اضافی یا دفتر مشق، ضرورتی ندارد. در صورت نیاز به کار بیشتر، معلّم می‌تواند دفتری با عنوان «دفتر فارسی» تعیین کند تا دانش‌آموزان، تمامی پاره‌مهارت‌های نوشتاری همچون مشق خطّ، رونویسی، فعالیت‌های درست‌نویسی، املا، جمله‌سازی و نگارش را در آن تمرین کنند.

۳. در کتاب‌های فارسی از سه نوع خطّ استفاده شده است: اول خطّ نسخ یا خطّ خواندنی؛ دوم خطّ تحریری یا خطّ نوشتنی و سوم خطّ نستعلیق یا خطّ هنری.

خطّ خواندن، خطّی است که در کتاب‌ها و روزنامه‌ها استفاده می‌شود. دانش‌آموز دست‌کم می‌تواند این خط را در کتاب‌های معرفّی شده در انتهای همین کتاب و بخش‌های «بخوان و بیندیش» ببیند. خطّ تحریری در متن درس آمده است تا دانش‌آموز

هنگام رونویسی، آن را تمرین کند. برای یاددهی این خط، به آموزش جداگانه‌ای نیاز نداریم، زیرا هدف اصلی این است که دانش‌آموزان هنگام رونویسی آن را یاد بگیرند. خط نستعلیق یا هنری نیز خطی است که شعرهای کتاب با آن نوشته شده است تا دانش‌آموزان با زیبایی‌ها و ظرایف آن انس بگیرند.

۴. با توجه به اینکه امروزه در فرایند یاددهی - یادگیری، دانش‌آموز نقش فعالی دارد، توصیه می‌شود همکاران تا حد امکان از روش‌های فعال و پیشرفته در تدریس و آموزش کتاب فارسی بهره بگیرند. ایجاد فرصت‌های مناسب برای مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های کلاسی، باعث تقویت مهارت‌های گوش‌دادن، سخن‌گفتن، خواندن، نوشتن و اندیشیدن می‌شود.

۵. با توجه به اینکه اساس و پایه‌ی آموزش بر تفکر و خلاقیت استوار است، انتظار می‌رود همکاران گرامی در کلاس درس به این جنبه و نیز تفاوت‌های فردی توجه داشته باشند. برای تقویت خلاقیت، بهتر است از پرسش‌های واگرا و باز پاسخ، استفاده شود. در پاسخ‌های ابداعی و خلاق دانش‌آموز، از پیش‌داوری دوری کنیم تا مانع پرورش و شکوفایی گفتار و نوشتار خلاق آنان نشود.

۶. برای بهبود آموزش زبان فارسی در طول سال تحصیلی، بهتر است در آغاز سال، جلساتی با اولیای دانش‌آموزان برگزار و نحوه‌ی کار با کتاب‌های فارسی به آنان توضیح داده شود. این کار موجب آگاهی بیشتر خانواده‌ها از رویکردها، روش‌ها و ساختار کتاب می‌شود و در نتیجه، تعامل بین مدرسه و خانواده را ارتقا می‌بخشد.

۷. اجرای مناسب هر برنامه، به راهنما و دستورالعمل نیاز دارد، انتظار می‌رود همکاران محترم در کلیه‌ی مراحل تدریس از مطالب کتاب راهنمای معلم و کارافزارهای آموزشی فارسی به خوبی استفاده کنند.

۸. بسته‌ی آموزشی درس فارسی برای پشتیبانی از محتوای کتاب فارسی تهیه

شده است. به کارگیری اجزای آن در حین تدریس موجب تسهیل، تحکیم و غنی سازی آموزش و یادگیری زبان فارسی می شود.

۹. درس «آزاد» فرصتی مناسب برای معلّم و دانش آموزان است تا در محیط کلاس و با آرامش، باهم نوشتن و کارِ جمعی را تمرین کنند. نوشتن درس آزاد کمک می کند تا مفاهیم و مطالب ضروری متناسب با منطقه ی خود را با در نظر گرفتن فصول کتاب، در کلاس درس طرح کنید. این انعطاف پذیری کتاب، به شما فرصت می دهد تا کمبودهای احتمالی را جبران کنید و در برنامه ریزی درسی و تألیف بخشی از محتوای کتاب، مشارکت داشته باشید.

۱۰. در ارزشیابی به مهارت های چهارگانه ی زبانی، تفکر و قدرت تحلیل دانش آموزان در طول سال تحصیلی توجه شود و در ارزشیابی های پایان ماه یا پایان نوبت نیز مهارت های خوانداری و نوشتاری به عنوان فعالیت های عملی، مورد توجه قرار گیرد.

۱۱. از آنجا که هدف اصلی کتاب فارسی تقویت مهارت گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و تفکر است، پیشنهاد می شود دانش آموزان عزیز پاسخ سوالات را در این کتاب نویسند تا فرصت بیشتری برای پرورش توانایی های گفتاری فراهم شود.

۱۲. ویژگی تلفیق آموخته ها و مفاهیم یادگیری ایجاب می کند تا در آموزش زبان فارسی به دیگر کتاب های درسی نیز توجه شود؛ به همین سبب، بسیاری از مفاهیم اجتماعی، هنری، دینی و علمی، در کتاب فارسی در قالب قصه و شعر ارائه شده است. رهنمودهای ارزنده ی شما همکاران ارجمند، همواره پشتوانه ی گام های ما خواهد بود.

گروه زبان و ادبیات فارسی

دفتر تألیف کتاب های درسی عمومی و متوسطه نظری